

עין משפט
גר מצוה

יח:

סוכה פרק ראשון סוכה

מסורת הש"ס

ק"א א מ"י פ"ו מ"ג
שנת הלכה לה סנה
עשר 6 ט"ט ע"א א"ח
ש"ס פ"ק 3 ט"ה"ה"י

רבינו חננאל

פי תקרה יורד וסותם,
כלומר רואין דברת כאילו
קצה הסכך יורד וסותם,
כדקיימא לן גוד אחיה
מחיצתא, ולא סביבין
אכולי בתים העשירי
לביתם ואחורי הבית
נעשין כותלי הסוכה, רבא
אמר פסולה, לא אמרין
פי תקרה יורד וסותם
אלא בעינן שלשה דפנות
הגרות לעין כי הן
לסוכה, לימא בפלוגתא
רב ושמואל פליגי,
דאמרו אכסדרה בבקעה,
טון שפערין ד' עמודים
בבקעה וסכך עליהן,
רב אמר מותר לטלטל
בכולה ושמואל אמר אין
מטלטלין בה אלא כד'
אמות, ורובין לה, אליבא
דשמואל כולי עלמא לא
פליגי.

ולמאי דפי' בקונטרס דלאב"י פי תקרה יורד וסותם מכלל דקשה
דהא לבתר הכי מסיק דכי אפחית דופן אלמנעית ונשתיר צבוכה שמי
דפנות וזו כנגד זו כמין מצוי מפולג דבהא מורי אב"י דלא אמרין פי
תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דלין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס מילך
משום דהתם מייירי בתלך בלא
אכסדרה דפירש לדיך דאמרת פי
תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא
נמי צבוכה העשויה בתלך מסוככת
צבוכים עבדים שאין רחבים ד' ונפחת
דופן האלמנעי ושנים מכלן ומכלן
קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי
תקרה שלה ותימא זה פי תקרת
נפרים יורד וסותם אמר ליה צבוכה
מודינא לך כיון דלאיר פתוח לנגדה
דמיא למצוי מפולג ועשוי לקפידריא
ולבקעת רבים משמע מתוך פירוש
שרצה לפסול יומר לפי שאיר החצר
מקף סביב לטכך מיהא דתקרת
האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי
טפי למצוי מפולג מהאי וסברא משונה היא לפיכך נרא' כי (א) מעיקרא
פליגי צבוכין על אכסדרה שאין לה פלימין צ"ש לה שמי דפנות
כהלכתן כמין גאם מזרח ודרום או מזרח וצפון דאורחא דמלתא
למינענא זכעושת קאת ואע"ג דלין כאן שלישית כלל שרי אב"י על ידי
פי תקרה ורבא מקשה לאב"י דאילו היו שמים זו כנגד זו ולימא
לאלמנעי אז הוה שרי פי תקרה והאי דנקט הפחית לאו
דוקא דהוה הדין אס נעשיה כך מתחלה ושנא כנענעית כך מתחלה
שיך ביה נמי לטון פחיתא ואמר ליה אב"י צבוכה מודינא לך דלא
אמרין פי תקרה משום דהוה כמצוי מפולג דלית להו לרבנן פי
תקרה כדמתן בסוף כל גגות (שירובין דף ט"ה) דפליגי צבוכה עלייה
על גבי צבוכים ואפילו רבי יהודה דשרי התם הי מילי גבי צבוכה
דלית ליה שמי מחיצות דאורייתא אכל גבי סוכה דשלש מחיצות
דאורייתא מודה דמפולגות לא אמרין צבוכה פי תקרה יורד וסותם
ורבא דהוה מקשה סלקא דעמיא דאפילו לרבנן דלית להו פי תקרה
התם אמר אב"י כאן פי תקרה יורד וסותם מינו דשיך לגבי אכסדרה שאינה מפולגת דהוה אמרין פי תקרה אס הימא אס לריבא זכעושת
נמי וגבי סוכה המפולגת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (שם דף ט"ה) דמפולגת מכשר נמי אב"י דאמר ליה רבא
לאב"י צבוכה מודינא לאיסור והא סייק ע"ג אכסדרה שיש לה פלימין כשרה ואלו השוה את פלימיה פסולה אמר ליה לרבי כשרה
לדיך סילוק מחיצות היא והשתא יש לה פלימין דהתם לא הוה כ"ש לה פלימין דהתם דעל כרחק צבוכה דהתם פליגי וחוה פי'
דשעמין דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסייך על גבי אכסדרה שיש לה פלימין יש לה שמי דפנות ההלכתן לארצה ועשויה
כמצוי ונדופן שלישית צבוכים עמודים צבוכים ויש להן טפח כשרה דמתן שמים כהלכתן ושלשית אפילו טפח ואפילו השוה את הפלימין
שבה שמי מחיצות כצבוכה אכל מחיצות הראשונות וגמלא פלימין עומדין בין צ' המחיצות מכלן וצ"ב המחיצות מכלן ובתוך האכסדרה
אין נראה כפסולה דלין לה אלא שמי מחיצות לרבי כשרה ופי דפליגא על גבי מילתא דאפילו אין לה שום מחיצה דלית לי פי תקרה יורד
וסותם דתתם אכסדרה תחובין לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנין את התקרה והנך קורות יש להן פה דהיינו תקרה שאינה
עגולה אלא מרובעת ולדיך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחיצה לאיסור דהתם היינו טעמא שסילק מכלן את הפלימין ואת המחיצות
הראשונות על ידי מחיצות הללו ומעמידה על אלו לבדן והשתא להי מה שחילק בקונטרס בין מפולגת לאיר החצר למפולגת לאכסדרה
ימא אכל לפי מה שפירשתי קשיא וצ"ב לומר דשמי דפנות דהתם לאו מפולגות וזו כנגד זו אלא כמין גאם כדפריש' והפלימין
צמקום שלישית טפח ארבע פלימין לארבע וזוהי של אכסדרה שכן דרך להושיב קורות מעמוד לעמוד לצבוכים עמודים
האכסדרה ואתן העמודים צולטין צבוכים דפנות צמקום טפח וכשהשוה פלימה שעשה מחיצות אחרות כנגד אותן שמים כמין גאם
מכפכים לפלימין ואין נראה בתוך הסוכה ומ"מ לאב"י כשרה מכה פי התקרה אפילו ליכא מחיצות כלל ומיהו פלימין דשעמין דפליגי
צבוכה צבוכה ליטנא מכה לצד רחוק לאוקומי צמקום פלימין הרבה ואין שם מחיצות כלל אלא הנך פלימין נעשין מחיצות לסוכה מכה
לצד ואם צבוכה להשוות להיא דשירובין ויש לה שמי מחיצות הפלימין לזוית לריבין אזי לומר שיש לכל ז' עמודים שמי פלימין סוכה
זה לזה בתוך שלש ואין צבוכין טפח אלא מכה לצד וכ"ש דיעא ליה טפי טעמא דרבא דמלין דהתם דאמר רבא דקסבר דגמירי טפח בלא
לצד דלא אמרין לצד אלא למחיצות שלימות ולא למחיצה של טפח:

אמרין פי תקרה יורד וסותם. מכלל ד: רבא אמר פסולה לא
אמרין פי תקרה יורד וסותם. כדמפרש טעמא לקמן. פי תקרה
עובין של נפרים צמודין וכן עובי ראשיתן הכלה לצד סוכה: לדיך
דאמרת פי תקרה אכסדרה יורד וסותם. תימא הכי נמי צבוכה
העשויה בצלמא חצר ומסוך צבוכים
עבדים שאין רחבים ד' ונפחת דופן
האלמנעי ושנים מכלן ומכלן קיימין
מכשרת לה נמי על ידי פי תקרה שלה
ומימא זה פי תקרה יורד וסותם:
מודינא לך צבוכה. דכיון דלאיר
פתוח לנגדה דומיא דמצוי מפולג
ועשוי לקפידריא לנקיעת רבים:
לימא אב"י ורבא. קא סלקא דעמיא
טעמא דרבא משום דקסבר צבוכה דופן
או צבוכים אמרין יורד וסותם אכל
בכלל דלא אמרין: צבוכה. לבי
נקט צבוכה דמתוך שאינה סמוכה
לצבוכה אין לה דפנות שאין עושין דפנות
לשם אכסדרה אכל פעמים שעושין
אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרין פי
תקרה יורד וסותם. וטעמא מפרש בעירובין (דף ט"ה) בצבוכה
דפנות לית ליה אכל אס הימא שם דופן שלימה אית ליה יורד
וסותם בחדריתא. לימא כו' אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל
כולי עלמא לא פליגי. כך פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד
דברי אחד מתן שלא כמחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול
להעמיד עליו אלא כמחלוקת אומר כן. אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוה
דרבא לחודיה הוה דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו
כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לומר כשרה דנה לעיני
שבה דמחיצות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין
אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימא פי תקרה כל שכן
לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שרי חוץ לחללה של אכסדרה
היא נעשית ומחיצות לזרין חוץ עשויות ולא לזרין חוץ להן:
פי

(א) עירובין (כה) ט"ה
(ב) וכן רש"י.

הגרות הב"ח

הא (תוס' ד"ה סייך על
גבי וכו' וסברא משונה
היא לסייך נראה כי
פליגי מעיקרא סייך על
גבי אכסדרה: (ג) בא"ד
לדידי כשרה דפליגא
על: (ד) ר"ח אכסדרה
וכי שפירן נקט ויית
וקרידו באלטון:

מוסף רש"י

אכסדרה בבקעה.
אכסדרה מקורה כנג חלק
עבליה עלו וזינו משופע
והוא קרוי שכלל הש"ס
ועובין (כה) הכקעה
כמחיצות. מלמדין מציאות
השבת (שבת ו'): ואכסדרה
זו פירושה מדי רוחותיה
ועמד קרייה על ד'
יחודות ועשין ד' קורות
מתוך יתד ועליהן מסבין
הסבין, ואתן הקורות קר
פי תקרה, והאי דנקט
צבוכה משום דכעיר סתם
אכסדרות סמוכות להנך
בית או חצר, וחליבא מחיצה
אחת או שמים ומודה
שמיא הם דמטלטלין
(שירובין כ"ג).

אכסדרה בבקעה. רבא אמר פסולה לא אמרין פי תקרה יורד וסותם. כדמפרש טעמא לקמן. פי תקרה עובין של נפרים צמודין וכן עובי ראשיתן הכלה לצד סוכה: לדיך דאמרת פי תקרה אכסדרה יורד וסותם. תימא הכי נמי צבוכה העשויה בצלמא חצר ומסוך צבוכים עבדים שאין רחבים ד' ונפחת דופן האלמנעי ושנים מכלן ומכלן קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי תקרה שלה ומימא זה פי תקרה יורד וסותם: מודינא לך צבוכה. דכיון דלאיר פתוח לנגדה דומיא דמצוי מפולג ועשוי לקפידריא לנקיעת רבים: לימא אב"י ורבא. קא סלקא דעמיא טעמא דרבא משום דקסבר צבוכה דופן או צבוכים אמרין יורד וסותם אכל בכלל דלא אמרין: צבוכה. לבי נקט צבוכה דמתוך שאינה סמוכה לצבוכה אין לה דפנות שאין עושין דפנות לשם אכסדרה אכל פעמים שעושין אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרין פי תקרה יורד וסותם. וטעמא מפרש בעירובין (דף ט"ה) בצבוכה דפנות לית ליה אכל אס הימא שם דופן שלימה אית ליה יורד וסותם בחדריתא. לימא כו' אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל כולי עלמא לא פליגי. כך פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד דברי אחד מתן שלא כמחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול להעמיד עליו אלא כמחלוקת אומר כן. אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוה דרבא לחודיה הוה דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לומר כשרה דנה לעיני שבה דמחיצות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימא פי תקרה כל שכן לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שרי חוץ לחללה של אכסדרה היא נעשית ומחיצות לזרין חוץ עשויות ולא לזרין חוץ להן: פי

אכסדרה בבקעה. רבא אמר פסולה לא אמרין פי תקרה יורד וסותם. כדמפרש טעמא לקמן. פי תקרה עובין של נפרים צמודין וכן עובי ראשיתן הכלה לצד סוכה: לדיך דאמרת פי תקרה אכסדרה יורד וסותם. תימא הכי נמי צבוכה העשויה בצלמא חצר ומסוך צבוכים עבדים שאין רחבים ד' ונפחת דופן האלמנעי ושנים מכלן ומכלן קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי תקרה שלה ומימא זה פי תקרה יורד וסותם: מודינא לך צבוכה. דכיון דלאיר פתוח לנגדה דומיא דמצוי מפולג ועשוי לקפידריא לנקיעת רבים: לימא אב"י ורבא. קא סלקא דעמיא טעמא דרבא משום דקסבר צבוכה דופן או צבוכים אמרין יורד וסותם אכל בכלל דלא אמרין: צבוכה. לבי נקט צבוכה דמתוך שאינה סמוכה לצבוכה אין לה דפנות שאין עושין דפנות לשם אכסדרה אכל פעמים שעושין אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרין פי תקרה יורד וסותם. וטעמא מפרש בעירובין (דף ט"ה) בצבוכה דפנות לית ליה אכל אס הימא שם דופן שלימה אית ליה יורד וסותם בחדריתא. לימא כו' אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל כולי עלמא לא פליגי. כך פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד דברי אחד מתן שלא כמחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול להעמיד עליו אלא כמחלוקת אומר כן. אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוה דרבא לחודיה הוה דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לומר כשרה דנה לעיני שבה דמחיצות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימא פי תקרה כל שכן לענין סוכה שלא לשם סוכה נעשה שרי חוץ לחללה של אכסדרה היא נעשית ומחיצות לזרין חוץ עשויות ולא לזרין חוץ להן: פי